

Kaupan liitto ry:n eriävä mielipide ja täydentävä lausuma

Eriävä mielipide ja täydentävä lausuma EU:n jätesäädöspaketin täytäntöönpanoa valmistelevan työryhmän mietintöön

Kaupan liitto haluaa kiittää ympäristöministeriötä jäsenyydestä EU:n jätesäädöspaketin täytäntöönpanoa valmistelleessa työryhmässä. Olemme ilmaisseet kantamme kaupan alalle erittäin olennaiseen, **lakisääteiseen kunnan yksinoikeuteen pakkausjätteiden keräämisessä asuinkiinteistöiltä**, Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy:n nimissä annetussa eriävässä mielipiteessä.

Haluamme kohteliaimmin esittää eriävän mielipiteen myös seuraavaan mietinnön kohtaan:

5.3 Etäkauppa

Haluamme kiittää ympäristöministeriötä tuottajavastuiden laajentamisesta koskemaan niin EU:n sisämarkkinoilla kuin EU:n ulkopuolella toimivia yrityksiä. Kyseessä on merkittävä uudistus, joka tasoittaa suomalaisen elinkeinoelämän nykyistä epäreilua kilpailuasetelmaa kansainvälisessä verkkokaupassa ja jonka merkitys kasvaa lähitulevaisuudessa. Kaupan liiton kantana on, että sääntelyn täytyy asettaa samat vaatimukset kansainvälisille verkkokaupoille ja -alustoille. Jotta muutos turvaisi yritysten yhdenmukaisen kohtelun, tulee lisäksi myös välityspalveluita tarjoavat alustatoimijat kuten Amazon, AliExpress ja Wish saattaa toissijaiseen vastuuseen tuottajavastuun noudattamisesta Suomeen kohdistuvan etäkaupan osalta. Asia on merkityksellinen, sillä toimivaltaisen viranomaisen on erittäin vaikea saada alustoilla tuotteitaan myyviä yksittäisiä yrityksiä vastuuseen lainsäädännön rikkomisesta.

Haluamme lisäksi kohteliaimmin esittää lausuman seuraaviin mietinnön kohtiin:

2.3. Ehdotus jätelain muuttamiseksi

Toivoisimme jätelain ohjaavan muoveja kiertotalousajattelun mukaisesti tehokkaaseen hyödyntämiseen myös määritelmien tasolla. Muoveille asetetut kunnianhimoiset kierrätystavoitteet ovat hyvin haastavaa toteuttaa ilman kemiallisen kierrätyksen mahdollisuuksien täysimittaista hyödyntämistä. Tuleville Suomeen tehtäville laitosinvestoinneille on suuri merkitys sillä, miten muovien kemiallinen kierrätys nähdään jätehierarkiassa. Esimerkiksi Hollannissa muovien kemiallinen kierrätys lasketaan jätehierarkiassa kierrätykseksi ennen energiana hyödyntämistoimia. Tarkoituksena on ollut nimenomaan muovien kemiallisen kierrätyksen vauhdittaminen.

Määritelmätasolla ongelmallisia ovat luonnoksessa seuraavat kohdat:

14) jätteen kierrätyksellä toimintaa, jossa jäte valmistetaan tuotteeksi, materiaaliksi tai aineeksi alkuperäiseen tai muuhun tarkoitukseen; jätteen kierrätyksenä ei pidetä jätteen hyödyntämistä energiana eikä jätteen valmistamista polttoaineeksi tai maankäyttöön käytettäväksi aineeksi.

Kyseinen kohta tulisi muotoilla seuraavasti: *14) jätteen kierrätyksellä toimintaa, jossa jäte valmistetaan tuotteeksi, materiaaliksi tai aineeksi alkuperäiseen tai muuhun tarkoitukseen*. Näin määrittelemällä vauhditettaisiin selvästi tarvittavia kemiallisen kierrätyksen investointeja. Myös polttoaineiden valmistus kierrätysmateriaalista (muovi) säästää neitseellisiä luonnonvaroja.

Luonnoksen ehdotus:

15 a) materiaalina hyödyntämisellä muuta jätteen hyödyntämistä kuin jätteen hyödyntämistä energiana taikka jätteen valmistamista polttoaineeksi tai muutoin energian tuotannossa käytettäväksi materiaaliksi

Ehdotuksemme muotoiluksi:

15 a) materiaalina hyödyntämisellä muuta jätteen hyödyntämistä kuin jätteen suoraa hyödyntämistä energiana.

Sivun 9 seliteosiossa käytetään sekä termiä "materiaalien hyödyntäminen" että "materiaalina hyödyntäminen" toistensa synonyymeinä. Edellä mainitun alkuperäisen logiikan mukaan materiaalien hyödyntäminen kuitenkin kattaisi myös energiahyötykäytön (jättemateriaalien hyödyntäminen energiana).

3. Sivutuotteet ja jätteeksi luokittelun päätyminen

Jätelakityöryhmän ehdotukset sivutuotteiden ja jätteeksi luokittelun päätyminen tapauskohtaisten ratkaisujen menettelysäännöksistä sekä viranomaisten toimivallan jaosta eivät vastaa pyrkimystä edistää kiertotaloutta tukevien ratkaisujen käyttöönottoa menettelyjä sujuvoittamalla.

Sivutuotteeksi luokittelun ja jätteeksi luokittelun päätyminen edistäminen ovat kiertotalouden toteuttamisen kannalta merkittäviä asioita. Menettelyjen sujuvoittaminen edistäisi hallitusohjelman kiertotaloutta koskevaa kirjausta, jonka mukaan *"edistetään hallinnon, lainsäädännön ja taloudellisten ohjauskeinojen avulla kiertotaloutta ja puretaan sen esteitä sekä Suomessa että EU:ssa."*

Sivutuotteiden luokituksessa työryhmän ehdotus tiukentaa nykyisiä käytäntöjä, vaikka mietinnössä todetaankin, että menettely vastaisi voimassa olevaa menettelyä. Ehdotus ei vastaa direktiivimuutoksessa esitettyä ajatusta siitä, että: *"kestävän käytön ja teollisen symbioosin edistämiseksi jäsenvaltioiden olisi toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä helpottaakseen sellaisen tuotantoprosessista peräisin olevan aineen tai esineen pitämistä sivutuotteena, jonka ensisijaisena tarkoituksena ei ole kyseisen aineen tai esineen tuotanto"*. (jätedirektiivin resitaali 16).

Pidämme tärkeänä sitä, että nykyinen jätelain tulkintamuistion (19.12.2014) mukainen toimintatapa säilyy. Nykyisen ohjeistuksen mukaan valvontaviranomainen voi antaa lausunnon luokituksesta ja luvan muutostarpeesta.

Ehdotamme, että jätelakityöryhmän mietintöön sisällytetään seuraava kappale: "Pääsääntöisesti ympäristölupaa ei tarvitse edellyttää muutettavan pelkästään sivutuoteluokituksen vuoksi. Sivutuoteluokituksen toteutukseksi toiminnanharjoittajalla on mahdollisuus pyytää valvovalta viranomaiselta lausuntoa tekemästään arviosta. Sivutuoteluokitus huomioidaan lupapäätöksessä sitten, kun ympäristölupaa muutetaan seuraavan kerran jostain muusta syystä. " Jätteeksi luokittelun päätyminen osalta työryhmän ehdotus ympäristölupamenettelystä ainoana tapauskohtaisena menettelynä ei sekään edistä kiertotaloutta. Jätedirektiivi kehottaa jäsenmaita edistämään jätteeksi luokittelun päätyminen tapauskohtaista käyttöä.

Katsomme, että ympäristölupamenettely soveltuu huonosti asian tarkasteluun, koska jäteluonteen päättyessä tuote tulee usein hyödynnetyksi muualla kuin ympäristöluvan kohteena olevassa ympäristössä. Ympäristölupamenettelyn läpikäyminen tarkoittaa myös, että yksittäinen toiminnanharjoittaja joutuu hakemaan lupaa tai luvan muutosta useaan eri toimipaikkaan, vaikka kyse olisi samasta tuotteesta, jota valmistetaan eri toimipaikoissa. Tällöin toiminnanharjoittaja asioi myös eri viranomaisten kanssa. Jatkovalmistelussa (kohta 3.4.) pidämme erittäin tärkeänä selvittää kevyemmän ilmoitusmenettelyn käyttöönottoa mahdollisimman pikaisella aikataululla. Tätä varten tulee perustaa työryhmä. Kannatamme myös toimivallan keskittämistä yhteen viranomaiseen päätösten yhtenäisyyden parantamiseksi.

Helsingissä 13.9.2019

Mari Kiviniemi
toimitusjohtaja
Kaupan liitto ry